

DESET SLAVNÝCH OSOBNOSTÍ

A PARKETOVÉ PODLAHY V 16. STOLETÍ (I. DÍL)

Už v 16. století můžeme najít řadu významných osobností, které měly vliv na vývoj parketových podlah, i když jejich skutečné rozšíření nastalo až v 17. století. Parkety se v té době začaly objevovat jako alternativa k chladným a drahým mramorovým povrchům, především ve šlechtických rezidencích a palácích.

VÝBĚR DESETI ZAJÍMAVÝCH OSOBNOSTÍ

1. FRANCESCO PRIMATICCIO (1504–1570)

Italský malíř, architekt a dekorátor byl povolán do Francie na dvůr Františka I. Francouzského, kde pracoval na výzdobě zámku ve Fontainebleau. Jeho návrhy interiérů, včetně dekorativních prvků, inspirovaly pozdější užívání parket jako dekorativní podlahy v luxusních prostorách. Byl především malířem, ale také sochařem a architektem. Dále se věnoval interiérům královských sídel, tapisériím, výšivkám a smaltům. Během 16. století Primaticciův protáhly, elegantní styl figurální kresby výrazně ovlivnil francouzské malířství. Jeho architektonické dílo bylo stejně vlivné, ale protože mnoho budov, na kterých pracoval, bylo zničeno, záznam těchto prací často přežívá pouze v tiscích a kresbách.

2. SEBASTIANO SERLIO (1475–1554)

Italský renesanční architekt, malíř a učenec publikoval praktickou ilustrovanou příručku pro architektu *I sette libri dell'architettura* (Sedm knih o architektuře). Jeho spisy ovlivnily navrhování interiérů, zejména ve Francii a Polsku, včetně vzorů podlah. Serliovy návrhy zdůrazňovaly harmonii mezi architektonickými prvky, což zahrnovalo i esteticky pojedené podlahy. Byl to jeden z nejvýznamnějších teoretiků architektury renesance

a bývá také označován za prvního teoretika manýrismu v architektuře. V roce 1541 odešel Serlio z Itálie do Francie, kde i on pracoval pro krále Františka I. na návrhu a stavbě paláce Fontainebleau.

3. ANDREA PALLADIO (1508–1580)

Italský renesanční architekt navrhoval zejména kostely a paláce, ale proslavil se především venkovskými domy a vilami. Jeho práce ovlivnila celou Evropu. Palladiovy návrhy interiérů kladly důraz na symetrii a estetiku, což mohlo zahrnovat i geometrické podlahové vzory, které předznamenaly příchod parket. Roku 1570 vydal svou stěžejní knihu *I quattro libri dell'architettura* známou jako *Čtyři knihy o architektuře*.

4. FRANTIŠEK I. FRANCOUZSKÝ (1494–1547)

Tento francouzský král přivedl do Francie italské umělce, včetně Primaticcia a dalších, aby pracovali na jeho zámcích. František I. byl mecenášem renesančního umění a architektury, což zahrnovalo i inovace v interiérech, včetně podlahových vzorů, které inspirovaly pozdější použití parket. Mezi nejvýznamnější stavby spojené s jeho jménem patří například zámek Chambord, jehož projekt pravděpodobně ovlivnil italský architekt Domenico da Cortona a některé prvky jsou připisovány Leonardovi da Vincimu (například dvojité spirálovité schodiště nebo celková symetrie a geometrické uspořádání zámku).

Zámek Fontainebleau významně přestavěl a přeměnil ho v luxusní sídlo ve stylu francouzské renesance. Právě zde založil tzv. školu z Fontainebleau, což byla umělecká dílna, která spojovala italské a francouzské vlivy. Častým hostem byl na zámku Amboise a podílel se na jeho úpravách. Přivedl tam i Leonarda da Vinciho, který zde strávil poslední léta svého života. František I. dále částečně financoval přestavbu zámku Blois a nechal postavit jeho křídlo ve stylu renesance s bohatě zdobeným spirálovitým schodištěm. Zámek Saint-Germain-en-Laye zmodernizoval, a zámek se tak stal významným centrem dvorského života. Podporoval mnoho dalších stavebních projektů a do Francie přinesl vliv italské renesance, což vedlo k celkové proměně francouzské architektury a umění v 16. století.

Zámek Chambord.

Legenda o „živých“ parketách

Jedna z legend vypráví o parketové podlaze na zámku Chambord, kde prý řemeslníci vytvořili vzory inspirované geometrií navrženou Leonardem da Vincim. Říká se, že vzory byly tak složité a promyšlené, že se při chůzi zdálo, že se podlaha pohybuje nebo žije, což hosty fascinovalo, ale zároveň i děsilo.

5. JACOPO (GIACOMO) BAROZZI DA VIGNOLA (1507–1573)

Italský architekt a autor slavné knihy *Pravidla pěti řádů architektury*. Vignolovy návrhy často kladly důraz na geometrické tvary a ornamenty, které se staly inspirací pro parketové vzory. Stál za množstvím návrhů a staveb. Mezi významné patří bazilika sv. Petra ve Vatikánu, kde po smrti Michelangela Buonarrotiho převzal roli hlavního architekta.

6. FRANÇOIS MANSART (1598–1666)

Francouzský architekt a průkopník klasicistní architektury. Navrhl mnoho šlechtických sídel, kde se jako luxusní prvek začaly objevovat parketové podlahy. Byl znám svou precizností a důrazem na eleganci interiérů, což zahrnovalo i propracované dřevěné podlahy. Podle něj se pro obytné podkrovní používá výraz mansarda. Kdykoli nebyl spokojen, zbýval svou vlastní budovu, aby ji zrevidoval a přestavěl. Tím se jeho najímání neuvěřitelně prodražilo a spolupracovat s ním si troufli jen ti nejbohatší.

7. DANIEL MAROT (1661–1752)

Tento francouzský architekt, dekorátor a návrhář po vyhnanství z Francie působil na nizozemském dvoře Viléma III. Jeho návrhy interiérů, včetně parketových podlah s komplikovanými geometrickými vzory, ovlivnily luxusní interiéry v Nizozemsku i Anglii.

Zámek Fontainebleau.

8. GUARINO GUARINI (1624–1683)

Italský barokní architekt pracující se složitou geometrií, která inspirovala i parketové vzory. Jeho přístup k detailu v interiéru (například v kostele San Lorenzo v Turíně) odrážel estetiku, která se stala populární i u parket.

9. NICOLAS FOUQUET (1615–1680)

Francouzský státník a mecenáš pověřil výstavbou svého zámku Vaux-le-Vicomte architekta Louise Le Vaua a návrháře interiéru Charlese Le Bruna. Jako významný estetický prvek byly v zámku použity parkety, což mělo zásadní vliv na jejich šíření mezi aristokracií.

10. SIMON VOUET (1590–1649)

Francouzský malíř a dekorátor výrazně ovlivnil barokní styl na francouzském dvoře. Jeho práce často zahrnovala návrhy interiérů s bohatou ornamentikou, včetně vzorů, které mohly být přeneseny i na parketové podlahy. Jako dvorní malíř Ludvíka XIII. přispěl k estetickým standardům, které se staly normou ve šlechtických interiérech.

Tyto osobnosti přispěly buď přímo k návrhům a realizacím parketových podlah, nebo ovlivnily styl, estetiku a techniky, které byly s tímto typem podlah spojeny. V 16. století byly parkety stále ve svých počátcích. Dřevěné podlahy se v té době obvykle používaly v jednoduchých formách, zatímco parkety s geometrickými vzory byly považovány za luxusní a objevovaly se pouze ve výjimečných aristokratických interiérech, zejména ve Francii a Itálii. Architekti a mecenáši umění z tohoto období položili základ pro pozdější zdokonalení a popularizaci parket v 17. a 18. století.

Parketové podlahy se poprvé objevily ve Francii kolem roku 1539, kdy byly položeny v Královském paláci na zámku Fontainebleau. Nahradily kamennou dlažbu, která byla chladná a náročná na údržbu. Mnoho šlechtických paláců

si objednávalo složité vzory, které demonstrovaly bohatství a postavení svých majitelů. V 16. století bylo běžné, že šlechtici ukrývali důležité dokumenty a cennosti v tajných schránkách pod podlahou. Tyto prostory byly maskovány, aby nikdo nepoznal, kde se schránka nachází. Šlechtici si tak brzy uvědomili, že parkety jsou nejen estetické, ale také funkční. Každý parketový vzor nesl charakteristický rukopis svého tvůrce, což z něj činilo unikátní dílo.

Obecně lze říci, že v 16. století byly většinou vzory parket jednoduché, například šachovnice, kosočtverce nebo pruhy a dlaždice. Z dřevin se nejvíce používal dub, ořech, jasan, třešeň a jiné místní dřeviny. Exotické dřeviny se uplatnily jen v nejluxusnějších interiérech. Ruční výroba a intarzie byly běžné, ale složité mozaiky, které známe ze 17. století, se teprve začínaly objevovat. Konstrukce parket v 16. století byla masivní a jednotlivé díly byly spojovány jednoduchými čepy a drážkami. Parkety se vyráběly ručně za pomoci pil, dlát a hoblíků k dosažení přesných tvarů. Každý díl byl individuálně

opracován pro dokonalé spojení s ostatními. Povrch byl opracován cidlinami a opatřen směsí vosku. Opracování „železem“ zajišťovalo dlouhou životnost.

Prostory, ve kterých se parkety používaly, byly zejména šlechtická sídla nebo menší kaple. Šestnácté století bylo obdobím dynamického vývoje architektury a umění. Ovlivnila jej zejména renesance, ale částečně přetrvávaly prvky gotiky a začaly se objevovat už i náznaky manýrismu a baroka. Kromě hlavních směrů vznikaly také místní varianty, jako například tudorovská architektura, plateresco, mazovská a saská renesance, osmanská architektura atd. V 16. století byl proces výroby parket náročný a drahý, byl to exkluzivní prvek stavby. Ale nastartoval se tak jejich masivní rozvoj v následujících stoletích.

Michaela Reichlová
www.parquet-rensapol.cz
 Ilustrace: cs.wikipedia.org

Interiér sálu zámku Fontainebleau.